

5. De communistische partijen

Rik Hemmerijckx

5.1. Bibliografie

- GOTOVITCH (J.). Histoire du Parti Communiste de Belgique, in *CH CRISP*, 1997, nr. 1582.
- LIEBMAN (M.) e.a. *Een geschiedenis van het Belgisch communisme, 1921-1945*. Gent, 1980.
- LIEBMAN (M.). Les origines et la fondation du Parti Communiste de Belgique, in *CH CRISP*, 1963, nr. 197.
- RENARD (C.). *Octobre 1917 et le mouvement ouvrier belge*. Brussel, 1967.
- REYNTJENS (L.). De eerste kommunistische groepen in België en hun fusie tot de kommunistische eenheidspartij, in *Vlaams Marxistisch Tijdschrift*, 1971, nr. 4.
- DUTOIT (C.). *Jef Van Extergem en de Vlaamse beweging*. Antwerpen, 1983.
- DELWIT (P.), GOTOVITCH (J.), eds. *La peur du rouge*. Brussel, 1996.
- VAN DOORSLAER (R.). *De KPB en het Sovjet-Duits niet-aanvalspakt tussen augustus 1939 en juli 1941*. Brussel, 1975.
- GOTOVITCH (J.). *Du rouge au tricolore: les communistes belges de 1939 à 1945*. Brussel, 1992.
- HEMMERIJCKX (R.). *Machtsstrijd om het ABVV 1940-1949: van verzet tot koude oorlog*. Brussel, 2003.
- BOXHOORN (A.). *The Cold War and the Rift in the Governments of National Unity. Belgium, France and Italy in the Spring of 1947*. Amsterdam, 1993.
- DE RIDDER (W.). De communistische subjectiviteit onder de Koude Oorlog: de uitsluitingen uit de Kommunistische Partij van België (1944-1956), in *BTNG*, 2006, nrs. 1-2, p. 157-195.

- Petites fleurs rouges de la grande grève. Contributions à l'histoire du PCB 1960-1965, in *Cahiers Marxistes*, 2002, nr. 220.
- NAIF (N.). *L'Eurocommunisme en Belgique. Crises et débats autour d'une voie au socialisme (1954-1982)*. Brussel, 2004.
- DELWIT (P.), DE WAELE (J.-M.). The Decline and Fall of the Communist Party of Belgium, in BULL (M.), HEYWOOD (P.), eds. *West European Parties After the Revolutions of 1989*. New York, 1994, p. 119-145.
- MEYNEN (A.). De KPB, het stalinisme en de Belgische anomalie, in *Vlaams Marxistisch Tijdschrift*, 2005, p. 54-67.
- VERSTRAETE-HANSEN (L.). *Littérature et engagements en Belgique francophone*. Brussel, 2003.
- Communisme in België. Themanummer van *Brood & Rozen*, 1997, nr. 4.
- DE BEULE (N.). *Het Belgisch trotskisme, de geschiedenis van een groep oppositionele communisten, 1925-1940*. Gent, 1980.
- LORNEAU (M.). Le mouvement trotskyste belge, septembre 1939-décembre 1964, in *CH CRISP*, 1984, nrs. 1062-1063.
- CHAUVIER (J.-M.). Gauchisme et nouvelle gauche en Belgique, in *CH CRISP*, 1973, nrs. 600-603.
- STUTJE (J.-W.). *Ernest Mandel: rebel tussen droom en daad 1923-1995*. Antwerpen-Gent, 2007.

Zie ook de literatuurlijst in: LIEBMAN (M.) e.a. *Een geschiedenis*, op. cit., p. 142-150.

5.2. Historisch overzicht

De Oktoberrevolutie van 1917 en de daarop volgende oprichting van een proletarische Sovjetstaat op het grondgebied van het vroegere Rusland is één van de belangrijkste gebeurtenissen uit de geschiedenis van de 20e eeuw. De totstandkoming van de Sovjet-Unie heeft niet alleen een geopolitieke betekenis gehad, zij heeft ook haar weerslag gehad op de socialistische arbeidersbeweging. Met de oprichting van verschillende communistische partijen en van de Komintern, als sturend orgaan van de communistische wereldbeweging, kreeg de sociaaldemocratie er een geduchte concurrent aan haar linkerzijde bij. Deze tweedeling heeft ook in België navolging gekregen met de oprichting van een *Kommunistische Partij van België* (KPB) / *Parti Communiste de Belgique* (PCB) in september 1921; in feite een door de Komintern opgelegde fusieoperatie tussen twee groepen: de ene geleid door Joseph Jacquemotte en de andere door War Van Overstraeten.

Binnen het Belgische politieke spectrum nam deze partij aanvankelijk een vrij bescheiden positie in, maar in 1925 slaagde zij er niettemin in twee vertegenwoordigers naar het parlement te sturen. De Belgische KP wist zich te consolideren, maar de partij bleef niet ongevoelig voor de politieke evolutie binnen de Sovjet-Unie. Nadat Trotski het pleit verloren had van Stalin in zijn strijd om de macht, werd de pro-trotskistische groep van Van Overstraeten in 1928 uit de KPB gezet. Meteen werd de aanzet gegeven tot de oprichting van een trotskistische beweging die zich sindsdien zal blijven manifesteren in de marge van de arbeidersbeweging.

Met de steun van de Komintern slaagde de door Jacquemotte geleide KPB er in zich te handhaven. Doorheen de crisis van de jaren 1930, en dan vooral door haar agitatie tijdens de mijnstaking van 1932, haar Volksfrontpolitiek en haar volgehouden steun aan het republikeinse Spanje in 1936, wist de partij haar aanhang uit te breiden en negen zetels te veroveren in het parlement.

Om in te spelen op de nationalistische gevoeligheden vormde de Vlaamse KPB-vleugel zich in 1937 om tot de *Vlaamse Kommunistische Partij*; het jaar daarop werd er ook een *Commission Wallonne* gecreëerd. Tijdens de oorlogsjaren werd deze opdeling opgeheven en nam de KPB haar unitaire structuur opnieuw aan.

Met het Sovjet-Duits niet-aanvalspact van augustus 1939 kwam de KPB in een moeilijke politieke situatie terecht en zo kwam zij er toe haar virulente antifascisme af te zwakken om een meer neutrale opstelling aan te nemen. De Duitse inval in de Sovjet-Unie (juni 1941) stelde de partij in staat om zich ten volle te engageren in het verzet en de drijvende kracht te worden van het Onafhankelijkheidsfront. Door haar rol in het verzet wist de KPB een zodanig prestige te verwerven dat zij van oktober 1944 tot maart 1947 deel uitmaakte van de opeenvolgende regeringen. De partij bevond zich op het toppunt van haar macht en bij de verkiezingen van 1946 wist zij 23 zetels in het parlement te veroveren.

Mede onder invloed van de Koude Oorlog raakte de KPB politiek geïsoleerd en haar parlementaire macht brokkelde vrij snel af. Na de staking van 1960-'61 kende de partij nog een heropleving, maar sindsdien zette de neergang zich gestaag door. De Belgische KP bleef evenmin ongevoelig voor het conflict tussen China en de Sovjet-Unie: in 1964 scheidde de door Jacques Grippa geleide pro-Chinese vleugel zich af van de partij.

Vanaf de jaren 1960 liet ook de communautaire problematiek zich meer en meer gelden, maar in tegenstelling tot de andere unitaire partijen kwam het bij de KPB niet direct tot een openlijke breuk tussen de twee taalvleugels. In 1971 werd het bestaan van een Vlaamse en Waalse vleugel in het Centraal Comité en het Politiek Bureau vastgelegd. In 1974 werden door het Centraal Comité drie gewestelijke raden ingesteld, maar de eigenlijke regionalisering van de partijstructuren werd pas doorgevoerd met het congres van december 1982. Naast de nationale bestuursorganen werden er nieuwe regionale structuren opgericht: een francofone raad en bureau enerzijds en een Vlaamse raad en bureau anderzijds. De regionalisering kon de neergang van de partij echter niet stoppen en in 1985 verloor de partij haar laatste vertegenwoordigers in het Parlement. Vervolgens kwam het op het congres van maart 1989 tot de feitelijke oprichting van twee aparte communistische partijen.

De val van de Berlijnse Muur in 1989 en de implosie van de Sovjet-Unie in 1991 luidden het einde in van de communistische utopie en maakten dat ook de KP in België niet meer van de grond kwam. De vrij marginale *KP-Vlaanderen* bestaat nog steeds, maar speelt geen politieke rol van betekenis meer. In Wallonië probeert de *Parti Communiste* zich te handhaven op gemeentelijk vlak.

Aan de uiterste linkerkzijde van het politieke spectrum hebben zich vanaf het begin van de jaren 1970 twee kleine partijen gevormd. In het kielzog van de studentenbeweging van 1968 werd in 1970 een maoïstische beweging opgericht: *Alle Macht aan de Arbeiders* (AMADA). Deze organisatie, die aanvankelijk alleen actief was in het Vlaamse landsgedeelte, kreeg vanaf 1974 een Franstalige vleugel

met de oprichting van *Tout le Pouvoir aux Travailleurs* (TPO). In 1979 werd deze beweging omgevormd tot een partij: de *Partij van de Arbeid* (PVDA) / *Parti du Travail de Belgique* (PTB). Deze partij wil trouw blijven aan de beginselen van het marxisme-leninisme en stelt zich zeer militant op in een hele reeks sociale conflicten. Daarnaast is er ook nog de trotskistische stroming. Uit de in 1971 opgerichte *Revolutionaire Arbeidersliga* / *Ligue Révolutionnaire des Travailleurs* (RAL / LRT) groeide eveneens een kleine partij: de *Socialistische Arbeiderspartij* (SAP) – *Parti Ouvrier Socialiste* (POS), gesticht in 1984. Deze werpt zich op als de Belgische afdeling van de Vierde Internationale. De Franstalige vleugel vormde zich in 2007 om tot *Ligue Communiste Révolutionnaire* (LCR). Geen van deze extreemlinkse partijen slaagde er ooit in een betekenisvolle electorale aanhang te winnen.

5.3. Archieven

Het archief van de KPB heeft sinds de jaren 1990 een aantal ingrijpende wijzigingen doorgemaakt. Het oorspronkelijke door de Fondation Joseph Jacquemotte beheerde partijarchief wordt sinds 1995 beheerd door twee instellingen: het Centre des Archives communistes en Belgique (CARCOB) enerzijds en het Documentatie- en Archiefcentrum van de Communistische Beweging (DACOB) anderzijds. Maar daarnaast hebben er zich ook een aantal andere instellingen geprofileerd op het terrein van de communistische archieven.

Wat het interbellum betreft, bleef er op DACOB en CARCOB weinig partijarchief bewaard. De meeste documenten uit deze periode werden bijeengebracht in een aantal verzamelbestanden. Daarnaast zijn er ook de bescheiden uit de archieven van de Komintern en het voormalige Marx-Lenin Instituut te Moskou die door toedoen van J. Gotovitch op microfilm werden gezet. Deze bestanden kunnen aangevuld worden met de partijpers uit het interbellum (zie de lijst hieronder) en met gegevens uit privé-archieven, onder meer deze van Jef Van Extergem, Georges Cordier, Charles Massart, Jean Taillard of Joseph Thonet.

Het onderzoek naar de KPB tijdens de bezettingsperiode gebeurt voornamelijk op basis van de clandestiene pers (CARCOB, SOMA, IHOES). Voor deze periode is het ook nuttig de persoonsarchieven op het SOMA en het IHOES te raadplegen, alsook de dossiers op de Dienst Oorlogsslachtoffers van het Ministerie van Volksgezondheid, en de archieven van het Onafhankelijkheidsfront te Brussel. Vermelden we hier ook de bescheiden van het Belgisch Leger der Partizanen waarmee de KPB nauwe banden had. Zij worden beschreven in een inventaris:

GOTOVITCH (J.). *Archives des Partisans armés. Louis Van Brussel. Bundesarchive. Fondation J. Jacquemotte*. Brussel, 1974.

Voor de periode na de Tweede Wereldoorlog zijn de archieven van de nationale bestuursorganen van de KPB wel beschikbaar op CARCOB en DACOB. Deze omvatten onder meer de bescheiden van het Nationaal Secretariaat, het Politiek Bureau, het Centraal Comité, de opeenvolgende congressen, het Internationaal Secretariaat, het Organisatiebureau, het Vlaams en Franstalig Secretariaat, het Bureau voor Propaganda en Agitatie, de Centrale Partijschool, en enkele partijcommissies: Vrouwen, Gezondheid en het Politiek Controle Comité (PCC). Dit

laatste archief bevat meer dan 3000 individuele dossiers van partijmilitanten uit de jaren 1944-1970. De Franstalige PCC-dossiers uit CARCOB en IHOES werden beschreven in volgend werkinstrument:

RIKIR (M.). *Catalogue des dossiers PCC. Répertoire des dossiers personnels constitués par la Commission de Contrôle Politique pour les fédérations de Wallonie et les militants francophones de la fédération de Bruxelles*. Brussel, 1993.

De dossiers uit het Vlaamse landsgedeelte werden eveneens beschreven, maar moeten ter plaatse geraadpleegd worden.

De bescheiden met betrekking tot de nationale KPB-congressen werden geïnventariseerd:

BEER (A.). *Inventaire des archives des congrès nationaux du PCB (1919-1982)*. Brussel, 1986.

De bescheiden van de nationale bestuursorganen van de KPB werden geïnventariseerd en opnieuw geordend door S. De Coninck en J. Verhelst. Zij zijn consulteerbaar via www.dacob.be.

Verschillende KP-federaties (Borinage, Brussel, Namen, Antwerpen) en enkele met de KPB verwante organisaties (Association Belgique-Vietnam, Cercle d'Education Populaire, Etudiants Communistes de Liège, Frans Masereelfonds, Fondation J. Jacquemotte, IMAVO, Jeunesse Communiste de Belgique, Lecture pour tous, Rassemblement des Femmes pour la Paix, Rencontres pour la Paix, Union Belge pour la Défense de la Paix) hebben hun archieven op CARCOB en DACOB gedeponneerd. Verder zijn er ook een aantal privé-archieven van KP-militanten. We vermelden hier de belangrijkste: Isabelle Blume, Jean Blume, Lucette Bouffieux, Ernest Burnelle, Felix Coenen, Marcel Couteau, Albert De Coninck, Marc Drumaux, Albert Faust, Jean Fonteyne, Michèle Fonteyne, George Goeminne, Marie Guisse, Jean-Jacques Heirwegh, Madeleine Jacquemotte-Thonnart, Pierre Joye, Julien Lahaut, Lucie Lauwers, Jacques Lemaître, Marcel Levaux, Rosine Lewin, Ludo Loose, Leo Michielsen, Ferdinand Minnaert, Maurice Magis, Gaston Moulin, René Noël, Jules Pirlot, Claude Renard, Andrée Smesman, Jean Terfve, Georges Van den Boom, Frans Van den Branden, Louis Van Geyt, Jules Verhelst, Jaak Withages en Bob Wolstijn.

Enkele los van de KPB opererende communistische organisaties hebben eveneens hun archief toevertrouwd aan CARCOB en DACOB. Vermelden we hier de bestanden van de pro-Chinese PCB van Jacques Grippa, Georges Petre en Daniel Rochette. Ook enkele geëmigreerde buitenlandse KP-militanten, namelijk Sanchez Diez (Spanje) en Mario Bustos (Chili), hebben er hun archieven gedeponneerd. Voor meer actuele informatie zie www.dacob.be en <http://users.skynet.be/carcob>.

Wat het AMSAB-ISG betreft, verwijzen we onder meer naar de persoonlijke archieven van Jules Black, Bert Blansaer, Emilienne Brunfaut, Koen Calliauw, Luc Carnier, Roger Caudron, Georges Cordier, Nadine Crappé, André De Smet, Chantal De Smet, Louis Deltour, Robert Dussart, Roger Hantson, Georges Hebbelinck, Sam Herssens, Karel Maes, Leo Michielsen, Frans Morriëns, Paul Libois, Louis Roth, Andrée Thonnart, Jef Turf, Charles Van der Vinck, Bert Van Hoorick, René Verdoodt, Jaak Withages en naar de archieven van enkele organisaties die aanleunden bij de KPB: Belgische Unie voor de Verdediging van

de Vrede, Eenheidssyndicaat van Aalst, Frans Masereelfonds, Pioniersverbond van België, Vereniging België-DDR, Vlaamse Kommunistische Studenten en Vrede. Vermelden we verder de gemicrofilmde bescheiden van het “complot der communisten” uit 1923-1924, teruggevonden in de archieven van de Procureur des Konings. Een aantal van deze bestanden werden besproken in een artikel:

HEMMERIJCKX (R.). Tussen hamer en sikkel: Communistische archieven in het AMSAB-ISG en het CLM, in *Brood en Rozen*, 1997, nr. 4, p. 145-150.

De papieren van Emilienne Brunfaut werden beschreven in een aparte uitgave: VRIELYNCK (S.). *Stortingslijst van het archief van Emilienne Brunfaut (1908-1986)*. Gent, 2005.

Voor meer actuele informatie zie www.amsab.be.

Het IHOES bewaart archieven van de Luikse KP-federatie en van enkele KP-militanten: Marcel Baiwir, André Beauvois, René Beelen, Jo Boute, Georges Cordier, André Dans, Henri De Boeck, Théo Dejace, Jean Derkenne, Edmond Dubrunfaut, René Klutz, Marcel Levaux, Pierre Nothomb, Willy Peers, Xavier Relecom en Albert Wolf. Voor meer actuele informatie zie www.ihoes.be

Op het SOMA kunnen de archieven geraadpleegd worden van de Culturele Commissie van de KPB, alsook van enkele militanten: Henri Buch, Aloïs Gerlo, Leon Leplat, Paul Libois, Luc Somerhausen, Albert Van Loo.

De papieren van Aloïs Gerlo werden beschreven in een inventaris:

GOTOVITCH (J.). *Inventaires 6. Papiers privés. J. Bondas – L. Delsinne – A. Gerlo – A. Huyssens – Ch. Overputte – H. Rolin – M. Sonnevillie – G. Vereeken – A. Wauters. Collection An 40*. Brussel, 1977.

Wat het Rijksarchief te Brussel betreft, moet er verwezen worden naar het archief van Jean Terfve. Het werd ontsloten door een inventaris:

VERHELST (J.). *Inventaire des archives du Comité International pour la Sécurité et la Coopération Européennes (CISCO), de l'Overlegcentrum voor de Vrede et de Jean Terfve*. Brussel, 1998.

Als partij met een internationale roeping heeft de KPB verschillende intellectuelen, schrijvers en kunstenaars aangetrokken. De archieven van sommige onder hen hebben hun belang voor de geschiedenis van de KPB. Vermelden we hier onder meer de papieren van Charles Plisnier (Musée royal de Mariemont), Christian Dotremont (IMEC), Marcel Mariën en Paul Nougé (Archives et Musée de la Littérature), Achille Chavée (Stadsarchief La Louvière, Koninklijk Museum voor Schone Kunsten van België), Marcel Defosse (ULB)⁽¹⁾. Hoewel zij nooit formeel tot de KPB behoord hebben, kunnen André Mommen en Rudi Van Vlaenderen hier eveneens vermeld worden. Beiden hebben hun archief op DACOB en CARCOB.

Het archief van Achille Chavée werd beschreven in een inventaris:

BECHET (C.), DELPLANCQ (T.), FORMERY (V.). *Inventaire du fonds Achille Chavée*. La Louvière, 2006.

(1) Mijn dank aan Paul Aron voor deze inlichtingen.

Als dissidente communistische stroming heeft het Belgische trotskisme zijn papieren sporen nagelaten in verschillende instellingen. Het AMSAB-ISG bewaart de nationale archieven van de Belgische afdeling van de IVe Internationale. Zij werden beschreven in een inventaris:

DE CONINCK (R.). *Inventaris van het archief van de Belgische afdeling van de Vierde Internationale*. Gent, 1997.

Daarnaast kan de onderzoeker er ook de archieven van de RAL-afdeling Gent en van verschillende privépersonen raadplegen: Marijke Colle, Nadya De Beule, Guy Desolre, Peter DURING, Flor Vandekerckhove, Fons Van Cleemput, Henri Vaume. Als intellectueel en publicist heeft Ernest Mandel een centrale rol gespeeld in de IVe Internationale. Zijn omvangrijke archief wordt bewaard op het IISG te Amsterdam. Ook de archieven van Georges Verreeken en Georges Dobbeleer hebben er een plaats gevonden. Een ander deel van het Dobbeleer-archief kwam terecht op het IHOES. Het eigenlijke archief van Verreeken bevindt zich in de Houghton Library van de Harvard University (USA). Kopieën uit het oorlogsarchief van Verreeken zijn eveneens beschikbaar op het SOMA en werden beschreven in een inventaris:

GOTOVITCH (J.). *Inventaires 6. Papiers privés*, op. cit.

Daarnaast zijn ook DACOB en CARCOB begonnen met de uitbouw van een trotskistische collectie, o.m. met de verwerving van het archief van Freddy De Pauw. Verder is er het Centre d'Histoire et de Sociologie des Gauches (CHSG) aan de ULB, dat de papieren bewaart van Adhémard Hennaut en Ottorino Perrone. Dit laatste bestand werd beschreven in een inventaris:

DE COCK (J.) e.a. *Inventaire du fonds Perrone. Le communisme "bordighiste" exilé en Belgique*. Brussel, 1992.

In tegenstelling tot de trotskistische stroming is de maoïstische beweging veel minder aanwezig in de archiefinstellingen. Het merendeel van de archieven van AMADA en PVDA bevindt zich nog steeds op de zetel van de partij in Brussel. Op het AMSAB-ISG kan de onderzoeker terecht voor de papieren van Rudi Van Doorslaer en Raymond Mathieu. Het IHOES bewaart archief van de Luikse PTB-afdeling en van de Parti Communiste Marxiste-Léniniste de Belgique (PCMLB).

5.4. Publicaties

5.4.1. Periodieke publicaties

Op DACOB en CARCOB heeft men de nationale periodieke publicaties van de KPB nagenoeg volledig bewaard. Men bezit er tevens verzamelingen van de tijdschriften van de Komintern en de Kominform, van de regionale communistische pers, evenals van periodieken uitgaande van bewegingen die bij de KPB aanleunden. De verzameling clandestiene pers uit de periode 1940-1944 mag vrij belangrijk genoemd worden. Voor een gedetailleerd overzicht van het periodiekenbestand zie:

RIKIR (M.). *Répertoire des périodiques: les communistes*. Brussel, 1986.

Dit overzicht wordt verder geactualiseerd via: <http://users.skynet.be/carcob> en www.dacob.be.

Vermelden we dat ook de Koninklijke Bibliotheek van België, de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience te Antwerpen, het Stadsarchief van Brussel, de Gentse Universiteitsbibliotheek, het IHOES, het Mundaneum, het CHSG en het AMSAB-ISG diverse verzamelingen van communistische periodieken in hun bezit hebben.

Hier volgt een overzicht van de belangrijkste periodieken.

De door Joseph Jacquemotte (*L'Exploité*. Brussel, 1911-1921) en War Van Overstraeten (*L'Ouvrier communiste*. Brussel, 1920-1921) uitgegeven periodieken werden in 1921 samengevoegd tot:

Le Drapeau Rouge. Brussel, 1921-1936.

In Vlaanderen figureerden de bladen *De Internationale* (Antwerpen, 1919-1921) en *De Kommunistische Arbeider* (Brussel, 1921) als voorlopers van:

De Roode Vaan. Antwerpen, 1921-1937.

In het kader van een politieke heroriëntering kregen beide dagbladen in 1936/1937 een nieuwe titel:

La Voix du Peuple. Brussel, 1936-1939.

Het Vlaamsche Volk. Antwerpen, 1937-1939.

Tijdens de bezetting werd de uitgave van *De Roode Vaan* en *Le Drapeau Rouge* als clandestiene publicatie hervat. Vanaf september 1944 werden de beide bladen opnieuw uitgegeven als dagblad. *De Rode Vaan* werd in 1962 omgevormd tot een weekblad en *Le Drapeau Rouge* volgde dezelfde ontwikkeling in 1966. *Le Drapeau Rouge* verscheen vanaf 1974 opnieuw als dagblad tot zijn verdwijning eind 1990. *Libertés*, dat zich aandeede als de pluralistische opvolger van *Le Drapeau Rouge*, zou het slechts enkele maanden uithouden. Tot slot gaf de Parti Communiste in Wallonië van 1992 tot 2000 het maandblad *Avancées* uit. In het Vlaamse landsgedeelte volgde de KP-pers een gelijkaardige ontwikkeling: in 1992 hield *De Rode Vaan* als weekblad op te bestaan. Sindsdien geeft de KP Vlaanderen enkel nog een maandblad uit:

Agora. Gent, 1995-.

Naast deze periodieken gaf de KPB ook enkele theoretische, meer doctrinaire tijdschriften uit:

Rénovation. Revue de doctrine et d'action du PCB. Brussel, 1945-1948.

Communisme. Brussel, 1949-1956.

Nieuwe Tijd. Maandblad voor theorie en actie van de KPB. Brussel, 1945-1946.

Communisme. Brussel, 1949-1955.

Verder zijn er ook de meer beschouwende tijdschriften die niet meteen als partijpublicaties kunnen beschouwd worden:

Cahiers marxistes. Brussel, 1969-.

Vlaams Marxistisch Tijdschrift. Brussel, 1966-.

De onder Jacques Grippa afgescheurde KP-vleugel gaf een eigen weekblad uit :
La Voix du Peuple. Brussel, 1963-1980.
De Strijd. Deurne, 1965-1984.

De maoïstische stroming, meer bepaald de uit AMADA gegroeide Partij van de Arbeid, gaf of geeft de volgende bladen uit :
Alle Macht aan de Arbeiders. Antwerpen, 1970-1981.
Konkreet. Antwerpen, 1981-1982.
Solidair. Brussel, 1982-.

De Franstalige tegenhangers zijn :
TPO. Journal du Parti du Travail de Belgique. Brussel, 1974-1981.
Concret. Brussel, 1981-1982.
Solidaire. Brussel, 1982-.

De trotskistische stroming, meer bepaald de uit de Revolutionaire Arbeidersliga (RAL) gegroeide Socialistische Arbeiderspartij (SAP), geeft de volgende bladen uit :
La Gauche. Brussel, 1956-.
Rood. Brussel, 1969-.

De websites van de huidige communistische partijen zijn : www.kp-online.be, www.pvda.be en www.sap-rood.be.

5.4.2. Overige publicaties (brochures, congresdocumenten, enz.)

De collectie communistische brochures en niet-periodieke uitgaven op het DACOB en het CARCOB kan als vrij volledig beschouwd worden. Het oorspronkelijke uitgegeven overzicht is enigszins gedateerd :

ELIAS (J.). *Catalogue des livres et brochures publiés en Belgique*. Brussel, 1986.

Voor een geactualiseerde versie zie: <http://users.skynet.be/carcob>.

De door Bernard Dandois gepubliceerde bibliografie van niet-periodieke communistische uitgaven (zie: LIEBMAN (M.) e.a. *Een geschiedenis*, op. cit., p. 120-141) is eveneens voorbijgestreefd maar werd recent volledig herzien en geactualiseerd :

BEERTEN (J.). *Bibliografie van de KPB en "verwante" organisaties*. Brussel, 2007 (online op www.dacob.be).

Sedert haar oprichting publiceert de KPB eveneens congresdocumenten in de vorm van activiteitsverslagen, rapporten of resoluties. Voorafgaand aan de congressen worden in *Le Drapeau Rouge* / *De Rode Vaan* ontwerp teksten afgedrukt waarna een discussie tribune geopend wordt. Daarnaast besteden ook interne publicaties zoals *PCB-Informations* (Brussel, 1966-1972) en *Faits et Arguments* / *Feiten en Argumenten* (Brussel, 1971-1993) uitgebreid aandacht aan het congresgebeuren.

5.5. *Bronnenpublicaties*

Documents sur la fondation du PCB, in *Cahiers marxistes*, 1971, speciaal nummer.

In de nrs. 2 (p. 43-47), 9 (p. 44-54) en 10 (p. 71-88) van hetzelfde tijdschrift worden eveneens documenten gepubliceerd die betrekking hebben op de ontstaansperiode van de KPB.

“Le Drapeau Rouge” clandestin. Brussel, 1971.

De klandestiene “Roode Vaan”. Brussel, 1971.

Alphonse Bonenfast. Rapport sur la dissidence grippiste (1968), in *Cahiers marxistes*, 2002, nr. 222.